

Hivatkozási kisokos

A segédletet készítette: Gyöngy Kinga gyongy.kinga@tok.elte.hu

Budapest, ELTE Tanító- és Óvóképző Kar

Utolsó verzió: 2019.03.22.

Ismereteim forrása

Mások gondolatának saját okosságunkként való feltüntetése plágiumnak számít, mely súlyos vétség. Célunk, hogy a máshol olvasottakat, hallottakat saját dolgozatunkban, saját eszmefuttatásunkban felhasználjuk, de úgy, hogy ezeket minden egyes alkalommal visszakereshető módon jelezzük. Erre szolgál az ún. hivatkozási rend.

Például, ha ez a mondat szerepel írásomban:

Az egészségügyi alapellátást megkülönböztetjük az egészségügyi ellátások közt a járóbeteg-ellátástól és a fekvőbeteg-ellátástól (OBDK, 2013).

Akkor a dolgozat végére beillesztek egy irodalomjegyzéket, melyben feltüntettem, hogy mit is jelent a zárójelben foglalt OBDK, 2013:

OBDK. (2013). *Az ellátórendszer felépítése*. Forrás: Országos Betegjogi és Dokumentációs Központ - Nemzeti Kapcsolattartó Pont: <http://www.eubetegjog.hu/az-ellatorendszer-felepitesi.html>

Ezáltal jeleztem az olvasók számára, hogy ezt az információt valahol olvastam, illetve lehetővé teszem, hogy mások is vissza tudják keresni az információt az általam megadott adatok alapján.

Fontos, hogy a szövegben jelölt hivatkozások össze vannak kötve az irodalomjegyzékben található forrásmegjelölésekkel. Azaz minden szövegben említett hivatkozásnak szerepelnie kell az irodalomjegyzékben, ugyanakkor csak azok a tételek szerepelhetnek az irodalomjegyzékben, melyekre a szövegben röviden hivatkoztunk. Ez alól a szabály alól egyetlen kivétel a szóbeli közlés.

Amennyiben nem saját szavaimmal fogalmazom meg valaki más által írottakat, hanem szó szerint idézek tőle, akkor ezt azáltal jelzem, hogy idézőjelet használok:

„Az egész bölcsőde vonatkozásában elmondható, hogy a berendezés tekintetében a fontossági sorrendben a funkció megelőzi az esztétikát. A jó dizájnt nehezebb észrevenni, mint a rosszat, mert olyannyira illeszkedik a szükségleteinkhez, hogy nem hívja fel magára a figyelmet. Ellenben, a rossz tervezésnek »ordítanak« a hibái.” (Gyöngy, 2015: 14.)

Látható, hogy az előbbi idézési formához képest megváltozott több minden: a szöveg előtt és után idézőjel áll, a zárójelbe oldalszám is került, illetve az eredeti szövegben lévő „”-t felcseréltük »«-re.

Az irodalomjegyzékben szereplő tétel így fest:

Gyöngy, K. (2015). A vizuális neveléssel, alkotó játékokkal kapcsolatos alapkérdések tisztázása. In Gyöngy K. (szerk.), *Első lépések a művészetek felé I. A vizuális nevelés és az anyanyelvi-irodalmi nevelés lehetőségei kisgyermekkorban*. (pp. 9–26.) Budapest – Pécs: Dialóg Campus.

Hivatkozási rend – APA stílusban

A hivatkozott források feltüntetésének rendszere van. Több ilyen rendszer létezik, melyek elsajátítása némi gyakorlást igényel. Az APA stílus az Amerikai Pszichológiai Társaság által megalkotott hivatkozási rend, melynek magyar adaptációja a Magyar Pedagógia c. szakfolyóirat által megalkotott hivatkozási rend.

Az alábbiakban az APA hivatkozási rendjét mutatjuk be. A hivatkozások, illetve az irodalomjegyzék elkészíthető kézzel is, de vannak olyan szövegszerkesztő programok pl. Word, melyek támogatják a hivatkozási jegyzék elkészítését (*Hivatkozás* menüpont alatt).

Amikor egy hivatkozást készítünk, első feladatunk, hogy beazonosítsuk, milyen típusú szövegre hivatkozunk. Könyvre? Elektronikus könyvre? Szerkesztett kötetben szereplő könyvfejezetre, melyet más írt, mint aki a könyv szerkesztője? Folyóiratcikkre? Honlapszövegre? Magazin- vagy újságcikkre? Kéziratra? Előadásra? Törvényre?

Könyv	Szövegben	(Könyvíró vezetékneve, Évszám) (Tardos, 1975) (Faber & Mazlish, 2013)
	Irodalom- jegyzékben	Könyvíró Vezetékneve, Keresztneve kezdőbetűje. (Évszám). <i>Könyvcím</i> . Kiadás helye: Kiadó.
	Példa	Tardos, A. (1975). <i>Neveléstan III Csecsemő- és gyermekgondozónő, gyermekápolónőképítő egészségügyi szakiskolák hallgatói részére</i> . Budapest: Egészségügyi Minisztérium. Faber, A., & Mazlish, E. (2013). <i>Beszélg úgy, hogy érdekelje, hallgasd úgy, hogy elmesélje</i> (bővített kiad.). Budapest: Reneszánsz Kiadó.
Könyvfejezet szerkesztett kötetben	Szövegben	(Könyvfejezet Írójának Vezetékneve, Évszám) (Herczog, 2011)
	Irodalom- jegyzékben	Könyvfejezet Írójának Vezetékneve, Keresztneve kezdőbetűje. (Évszám). Könyvfejezet címe. In Szerkesztő Vezetékneve Keresztneve kezdőbetűje, ¹ <i>Könyv címe</i> (pp.: Könyvfejezet oldalszáma tól-ig). Kiadás helye: Kiadó.
	Példa	Herczog, M. (2011). Fejlődés a környezetben: család, intézmény, társadalom. In Danis I., Farkas M., Herczog M., & Szilvási L., <i>A génektől a társadalomig: a koragyermekkorai fejlődés színterei. Biztos Kezdet kötetek I.</i> (pp.: 470-521.). Budapest: Nemzeti Család- és Szociálpolitikai Intézet.

¹ Ha pl. angol nyelvű a szerző, akkor a szerkesztőnél a szokásos sorrendbe tesszük a keresztnevének kezdőbetűjét és a vezetéknevét: előbb a keresztnév kezdőbetűje majd a vezetékneve kerül.

Folyóirat-cikk	Szövegben	(Tanulmány szerzőjének vezetékneve, Évszám) (Németh, Polónyi & Dobszay, 1979) (Essa, Favre, Thweatt & Sherry, 1999)
	Irodalom-jegyzékben	Tanulmány szerzőjének vezetékneve, Keresztnevének kezdőbetűje. (Évszám). Tanulmány címe. <i>Folyóirat neve, kötet/volume</i> (példány/issue/number), Oldalszám tól-ig.
	Példa	Németh, M., Polónyi, E., & Dobszay, L. (1979). A bölcsődei adaptáció („beszoktatás”). <i>Gyermekgyógyászat</i> , 30(3), 376–381. Essa, E. L., Favre, K., Thweatt, G., & Sherry, W. (1999). Continuity of care for infants and toddlers. <i>Early Child Development and Care</i> , 148(1), 11–19.
Honlap, blog	Szövegben	(Webhely adott dokumentumának szerzője, Létrehozás évszáma) (Esze, 2013)
	Irodalom-jegyzékben	Webhely adott dokumentumának szerzője, Keresztnevének kezdőbetűje. (Létrehozás évszáma. Hónapja. Napja.). <i>Dokumentum címe</i> . Letöltés dátuma: Megtekintés éve. hónapja napja, forrás: Webhely neve: URL-cím
	Példa	Esze, D. (2013. 05 07). <i>határ, idő</i> . Letöltés dátuma: 2016. 09. 16., forrás: Kockacsik – Esze Dóra blogja: http://eszedorablogja.cafeblog.hu/2013/05/07/hatar-ido/
Újságcikk	Szövegben	(Újságcikk szerzője, Megjelenés éve) (Révész, 2013)
	Irodalom-jegyzékben	Újságcikk szerzője, Keresztnevének kezdőbetűje. (Megjelenés éve. Hónapja. Napja.). Cím. <i>Újság címe</i> , pp.: oldalszám tól-ig. Forrás: Ha elektronikus forrás, akkor URL-cím
	Példa	Révész, S. (2013. 12. 24.). Szabad élet, szabad baba. Interjú Tardos Annával. <i>Népszabadság online</i> . Forrás: http://nol.hu/kultura/20131224-szabad_élet__szabad_baba-1434397
Törvény, rendelet	Szövegben	(Törvény/rendelet rövid neve évszámmal) (2015. évi CXXIII. Törvény az egészségügyi alapellátásról) (15/1998. (IV. 30.) NM rendelet)
	Irodalom-jegyzékben	Törvény/rendelet hivatalos neve. Letöltés dátuma: Megtekintés éve. hónapja napja, forrás: Webhely neve: URL-cím
	Példa	2015. évi CXXIII. Törvény az egészségügyi alapellátásról. Letöltés dátuma: 2016. 09. 13., forrás: Jogszabálykereső: http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=A1500123.TV#1bj2id1911 15/1998. (IV. 30.) NM rendelet a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről. Letöltés dátuma:

		2016. 04. 29., forrás: Jogszabálykereső: http://net.jogtar.hu/jr/gen/hjegy_doc.cgi?docid=99800015.NM
Enciklopédia, értelmező szótár bejegyzése	Szövegben	(Szócikk/szótár szerzőjének vezetékneve, év) (Bakos, 1994)
	Irodalom- jegyzékben	Szerző vezetékneve, Keresztnevének kezdőbetűje. (Év). Szócikk neve [definíció száma]. In <i>Szótár címe</i> . (kötet, pp.: oldalszám tól–ig). Kiadás helye: Kiadó.
	Példa	Bakos F. (1994). releváns. In <i>Idegen szavak és kifejezések szótára</i> . (pp.: 663.). Budapest, Akadémiai Kiadó.
Online szótár, wikipedia	Szövegben	(Ha ismert, szerző vezetékneve, ha nem, a közösségi szótár megnevezése, év) (Wikipedia, 2015)
	Irodalom- jegyzékben	Szerző vezetékneve, Keresztnevének kezdőbetűje. (legutolsó módosítás éve. Hónap. Nap.). Szócikk neve [definíció száma]. In Szerző vezetékneve keresztneve kezdőbetűje, <i>Weboldal címe</i> . Letöltés időpontja: év hónap nap, forrás: URL-cím
	Példa	Wikipedia (2015. november 16.). Thomas Gordon. In <i>Wikipedia, a szabad enciklopédia</i> . Letöltés időpontja: 2016. szeptember 16., forrás: https://hu.wikipedia.org/wiki/Thomas_Gordon .
Kézirat, szak- dolgozat, nem publikált írásmű	Szövegben	(Egyéb dokumentum szerzőjének vezetékneve, Évszám)
	Irodalom- jegyzékben	Egyéb dokumentum szerzőjének vezetékneve, Keresztnevének kezdőbetűje. (Évszám). <i>Dokumentum címe</i> . Dokumentum jellege. Kiadás helye: Szervezet, melyhez a dokumentum megjelenése köthető.
	Példa	Zsigáné Kósa, E. (2014): <i>Bölcsődei házirend</i> . Hivatalos dokumentum. Telekgerendás: Telekgerendás Községi Önkormányzat Hétszínvirág Óvoda és Bölcsőde.
Szóbeli közlés	Szövegben	(XY szóbeli közlés, évszám)
	Irodalom- jegyzékben	Nem tüntetjük fel

Közvetett idézés

Előfordul, hogy egy olyan szöveget olvasunk, melyben valaki már hivatkozik egy másik szakirodalomra, mely számunkra nem elérhető. Ez esetben, az eredetire kellene nekünk is hivatkoznunk, de mivel nem tudjuk felkutatni (ami köztudottan nem elegáns megoldás), ezért a következőket tesszük.

Szövegben: (az eredeti mű szerzője, megjelenés évszáma idézi annak a szerzőnek a neve, akit olvastunk, és műve megjelenésének évszáma) pl. (Gosling, 2008 idézi Gyöngy, 2015)

Az irodalomjegyzékben pedig feltüntetjük azt, akit olvastunk, pl.:

Gyöngy, K. (2015). A vizuális neveléssel, alkotó játékokkal kapcsolatos alapkérdések tisztázása. In Gyöngy K. (szerk.), *Első lépések a művészetek felé I. A vizuális nevelés és az anyanyelvi-irodalmi nevelés lehetőségei kisgyermekkorban*. (pp. 9-26.) Budapest – Pécs: Dialóg Campus.

További irodalmak az APA stílusú idézés mikéntjéről:

APA. (2010). *Publication Manual of the American Psychological Association*. 6. kiadás. Washington DC: American Psychological Association.

EasyBib. (2016). *APA Format (6th ed.)*. Letöltés időpontja: 2016. szeptember 15. forrás: <http://www.easybib.com/guides/citation-guides/apa-format/>

Prosperitas Folyóirat (é.n.). *Minták az APA (American Psychological Association) hivatkozási rend használatához*. Letöltés időpontja: 2016. szeptember 15. forrás: http://www.bgf.hu/Root/Sites/Prosperitas/tartalom/Minta-k-az-APA-hasznalata-hoz_APA_6.doc

Purdue Online Writing Lab (2016). *APA Style*. Letöltés időpontja: 2016. szeptember 15. forrás: <https://owl.english.purdue.edu/owl/section/2/10/>

Képek

A képek esetében különös gondossággal kell eljárni. Egyrészt, a más személyekről való fényképek készítése személyiségi jogokba ütközhet, ezért a szükséges engedélyekről tájékozódni kell és be kell szerezni őket (legalább szóban), mielőtt fényképet készítünk valakiről (amennyiben nem tömeget fotózunk).

Másrészt, a képek (képzőművészeti alkotások, fotók, grafikák, infografikák stb.) szerzői jogok alá esnek. Léteznek creative commons licenz alapján szabadon felhasználható képek, amelyeknél a felhasználás feltétele a forrás megjelölése.

Ha képeket használunk munkánkban – és, ha az előbbi két feltételnek megfeleltünk, miért ne tehetnénk – akkor nagyon fontos, hogy képet csak képaláírás kíséretében illesszünk a szövegbe, mely magyarázza a kép jelentését és funkcióját a szövegben. A főszövegben is hivatkozzunk a képekre, hogy mit is keresnek a dolgozatunkban.